

Před deseti lety zemřela PhDr. Olga Růžena Kolaříková, DrSc.

Od smrti dr. Olgy Kolaříkové nás dělí jedno desetiletí, což představuje dobu, která i v životě dospělého jedince znamená vývojovou periodu nabitou zkušenostmi proměňujícími jeho psychické ustrojení. Zároveň jsou však tyto ontogenetické metamorfózy možné pouze na stabilním a v kterékoli jiné fázi lidského života rozpoznatelném osobnostním podloží. Snad by dr. Kolaříková zaujala právě takové východisko, pokud by se mohla vrátit z věčnosti a zatoužila by prozkoumat, co se v oněch deseti letech odehrálo. Téma statických a dynamických struktur osobnosti bylo totiž konstantou jejího profesního zájmu po celý život. Název její první monografie (*Přehled teorií statické a dynamické struktury osobnosti*) se stal jakýmsi emblémem, jenž přechází jako charakteristický vlys alespoň do části jejích dalších knih a článků.

Za deset let se změnila i disciplína, do jejíhož formování vložila dr. Kolaříková svůj intelekt a které obětovala veškerou životní energii. Jsou plody jejího úsilí jen pomníkem na cestě české psychologie, nebo stojí za to přečíst si některou její práci i dnes? Pro dr. Kolaříkovou bylo otázkou stavovské cti prostudovat původní zdroje a potom zpravit kolegy, co z takového exkurzu výtěžila – důkladnost, důslednost, přesnost a navzdory náročnosti i srozumitelnost jejích textů z nich činí stálý zdroj poučení i pro dnešní odborníky. Z jejích prací se lze přiučit, jak kriticky a přitom střizlivě posoudit odborné názory druhých, a jak převést ideje do roviny empirického výzkumu. I po deseti letech tak zůstává dr. Kolaříková v mnoha ohledech vzorem. Těž proto, že neúnavně a do posledního dechu zjišťovala, kudy se ubírá poznávání osobnosti a zda tyto cesty někam vedou.

Poslední knihu (*Téma osobnostních rysů v psychologii dvacátého století*) dokončila v roce svého skonu a vydala ji v nakladatelství Academia, jemuž zůstala věrná až do konce. Dovolila si však výjimku – monografii *Tomáš Garrigue Masaryk z pohledu psychologie osobnosti*. Zřejmě ji považovala za natolik odlišnou a natolik osobní, že měla potřebu jí vymezit intimnější platformu nakladatelství Masarykova muzea v Hodoníně. V českém psychologickém prostředí však jde o naprosto unikátní odborný počín. V knize dr. Kolaříková mapuje osobnost T. G. Masaryka prostřednictvím analýzy osobních dokumentů. Nezapře vliv G. W. Allporta, jehož metodologické podněty jsou pro tuto oblast výzkumu dosud ceněny, a s akribií sobě vlastní, krok za krokem, proniká do různých vrstev osobnosti prvního československého prezidenta. Osobnost TGM je v pojetí dr. Kolaříkové kompositem „témat“, která na sebe navazují a ve svém celku tvoří ucelený obraz. Dvě z nich – páté a šesté téma – zde nyní přetiskujeme. Páté téma rozvíjí nálezy, které dr. Kolaříková publikovala v roce 1993 v Československé psychologii a je tak zajímavé i jako metodologická studie uplatnění principu teoretické nasycenosti, totiž zda kumulace dalších výzkumných zdrojů vede ke změně interpretace. Šesté téma autorka rámuje svými oblíbenými konstitučními typologickými teoriemi E. Kretschmera, W. H. Sheldona a originálně aplikuje Eysenckovu teorii na zkoumání osobních dokumentů TGM a výroků jeho současníků o jeho osobě. V knize autorka postupně rozkrývá osm tématických vrstev, za kterými následuje kapitola o metodě analýzy a souhrnná výpověď osmi témat. Kapitolka „Dodatečné téma: kouzlo osobnosti“, je v kontextu autorčina díla neobvyklá – je jednak obhajobou jedinečnosti, jednak ji lze v implicitním významu chápat jako osobní vyznání autorky. Co však nepřekvapí, je badatelská korektnost a především empatie, která je jednak znakem uplatnění autorčina pojetí Diltheyovy chápající psychologie a jednak je přirozeně včleněna do vyváženého výkladu v celé monografii.

Ivo Čermák